
Doctorat Honoris Causa Scientiarum

Universitatea de Vest din Timișoara

MARȚI, 11 APRILIE 2023

Doresc să mulțumesc călduros Universității de Vest din Timișoara și rectorului acesteia, domnului profesor Marilen Gabriel Pirtea, pentru marea onoare pe care mi-o face conferindu-mi un doctorat *Honoris Causa Scientiarum*. Aș dori să subliniez, de la bun început, că am avut o serie de colegi români foarte talentați. Ei au contribuit semnificativ la munca noastră și au fost foarte activi atât în universitatea lor de origine, cât și în întreaga lume.

Prin această diplomă onorifică, Universitatea recunoaște, de asemenea, rolul Științei și, în special, vitalitatea unui anumit domeniu, domeniul meu de activitate, Chimia.

Chimia joacă un rol central în rândul științelor naturii și în cunoaștere, prin importanța sa economică și prin prezența sa permanentă în viața noastră de zi cu zi.

Chimia este *știința materiei și a transformărilor sale*. Ea joacă un rol primordial în înțelegerea proceselor materiei, sporindu-ne capacitatea de a acționa asupra lor și de a inventa noi moduri de manifestare ale materiei.

Chimia este, în același timp, *o știință a transferului*, un releu între simplu și complex, între legile de fizicii și regulile vieții, între fundamental și aplicativ.

Prin obiectele sale, molecula și materia, chimia își exprimă *creativitatea*. Are puterea de a produce molecule și materiale noi, cu proprietăți noi. Noi, într-adevăr, pentru că nu existau înainte de a fi create prin rearanjarea atomilor în combinații și structuri inedite și infinit de variate.

Chimia a evoluat, de-a lungul anilor, către o creștere a complexității și a diversității, atât în ceea ce privește caracteristicile structurale, cât și cele funcționale. Munca depusă în laboratorul nostru a condus la definirea unui nou domeniu al chimiei, *chimia supramoleculară*, care se află dincolo de moleculă. Este domeniul relațiilor intermoleculare, un fel de sociologie moleculară, în care interacțiunile definesc comportamentul populațiilor de molecule. Chimia supramoleculară se străduiește să obțină un control sporit asupra structurilor și funcțiilor ansamblurilor și materialelor supramoleculare.

Dezvoltarea ulterioară conduce la chimia *autoorganizării*, bazată pe proiectarea sistemelor „programate”, capabile să asambleze spontan componentele adecvate în arhitecturi supramoleculare funcționale bine definite, dirijate de procesarea supramoleculară a informațiilor moleculare. Astfel, chimia nu este doar *știința structurii și a transformării materiei*, ci și o *știință a informației, a materiei informate*, în care informațiile chimice sunt stocate la nivel molecular și prelucrate la nivel supramolecular. Se deschide, astfel, calea spre chimia *sistemelor complexe*.

Asemenea unui artist, chimistul gravează în materie produsele imaginației creatoare. Esența chimiei nu este doar a descoperi, ci și a inventa și, *mai presus de toate, a crea*. Cartea chimiei nu există doar pentru a fi citită, ci și pentru a continua să fie scrisă! Partitura chimiei nu presupune doar a fi cântată, ci și a continua să fie compusă!

Chimia este, așadar, *știință și artă* în aceeași măsură. Este, de asemenea, o *industrie*: fiecare component științific al ei are omologul său industrial. Din acest motiv, chimia are o influență covârșitoare asupra vieții noastre economice și sociale.

Dincolo de progresul general al cunoașterii și de evoluția tehnologică, impactul cel mai profund al științei asupra societății este *spiritul* pe care îl implică, abordarea sa științifică și rațională a lumii, a vieții și a societății.

Educația științifică oferită în școlile, liceele și universitățile noastre, precum și publicului larg trebuie să fie o prioritate, astfel încât să formăm cercetătorii și descoperitorii de mâine, să ne eliberăm de temerile și respingerile iraționale, să ne dezvoltăm spiritul științific, pentru a lupta împotriva obscurantismului, a înșelătoriilor și a iraționalului.

Viitorul științei, viitorul *nostru* a fost deja exprimat în termenii cei mai potriviți de către artistul, omul de știință și inginerul Leonardo da Vinci, care a scris astfel:

„Atunci când natura încetează să-și producă propriile specii, intervine omul, care se folosește de elementele ei pentru a crea, în armonie cu ea însăși, o infinitate de specii.”

Dezvoltarea științei este un proces ireversibil. Nu-l putem întoarce înapoi. Cunoașterea nu poate fi ștersă. Trebuie să înaintăm pe drumul care duce de la căutarea cunoașterii la controlul destinului nostru.

Jean-Marie Lehn